

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์กับครูโรงเรียนราษฎร์

นายฉา ไชยเดช

002009

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2514

I 16656842

④

THE RELATIONSHIP BETWEEN ADMINISTRATORS AND
TEACHERS IN PRIVATE SCHOOLS

Mr. Par Chaiyadej

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

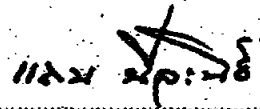
Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

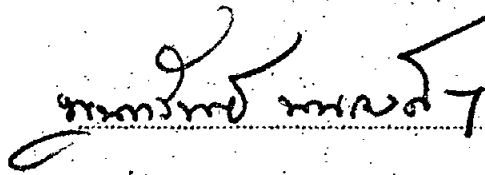
1971

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของกรรการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

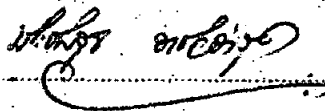

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

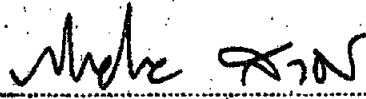
คณะกรรมการทรวบัณฑิตวิทยาลัย

ประธานกรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาณุ ใสธรรม

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์กับครูโรงเรียนราษฎร์

ชื่อ นายพา ไชยเกษ แผนกวิชา บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2513

บทคัดย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มุ่งเพื่อค้นหาปัญหาที่เป็นอุปสรรค ต่อความสัมพันธ์อันดี ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ กับครูโรงเรียนราษฎร์เพื่อจะได้วิเคราะห์ว่าปัญหาเหล่านั้น เป็นอุปสรรคต่อการบริหารโรงเรียนราษฎร์อย่างไร ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานกิจการโรงเรียนราษฎร์ทั่ว ๆ ไปเวลานี้ประสบปัญหานานับประการ ฐานะโรงเรียนไม่ดีขึ้น อยู่ในสภาพทรกกับทรุก ครูโรงเรียนราษฎร์ลาออกมีอัตราสูง ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดข้อยอมรับ (Assumption) ขึ้นว่า ถ้าผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์มีความเห็นต่าง ๆ สอดคล้องกับหลักเหตุผลทางการบริหาร (Rational Administration) และได้ปฏิบัติตามความเห็นที่ชอบของคนนั้น ความยุติธรรมก็จะเกิดขึ้นแก่ครู เมื่อครูได้รับความเป็นธรรมจากพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนแล้ว ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์กับครูโรงเรียนราษฎร์ก็จะเกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยขึ้นว่า "ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ กับ ครูโรงเรียนราษฎร์" มีความสอดคล้องลงรอยกันในเรื่องต่อไปนี้

1. การจัดระบบบริหารโรงเรียน การมอบอำนาจหน้าที่และการบังคับบัญชา
2. การพัฒนาบุคลากรและโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน
3. สิ่งตอบแทนที่เป็นวัตถุและไม่เป็นวัตถุที่โรงเรียนจัดให้ครู
4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
5. ความมั่นคงในอาชีพ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามส่งให้บุคคลสองกลุ่มตอบ คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ และกลุ่มครูโรงเรียนราษฎร์ ที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดพระนคร และธนบุรี ซึ่งสรุปได้

ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ มีความเห็นสอดคล้องกับหลักเหตุผลทางการบริหาร ในเรื่องการบริหารและการควบคุมบังคับบัญชา การพัฒนาบุคลากร และโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน การจัดสิ่งตอบแทนที่เป็นวัตถุ และไม่ใช่วัตถุ ให้แก่ครู และความมั่นคงในอาชีพ แต่ความเห็นที่สอดคล้องกับหลักเหตุผลทางการบริหารต่าง ๆ ของผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ นั้น ยังมีค้ำนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลดี แก่การบริหารงานโรงเรียนและครูแก่อย่างใด มีเพียงเรื่องเดียวเท่านั้นคือการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งผู้บริหารมีความเห็นและการปฏิบัติสอดคล้องกับหลักเหตุผลทางการบริหาร

ผลการวิจัยนี้ ชี้ให้เห็นว่า การบริหารงานโรงเรียนราษฎร์ในปัจจุบันนี้ยังมีได้ดำเนินการไปตามหลักเหตุผลทางการบริหารเท่าที่ควร อาชีพครูโรงเรียนราษฎร์ไม่มีความมั่นคงพอ ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนราษฎร์น่าจะน้อยไม่พอที่จะกู้ฐานะโรงเรียนราษฎร์ให้กระเตื้องขึ้นได้ ปัญหาการลาออกจากงานของครูโรงเรียนราษฎร์ ก็จะคงมีอยู่ต่อไป จนกว่าจะได้มีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ให้ลุล่วงไป

Thesis Title The Relationship between Administrators and Teachers
in Private Schools.

Name Mr. Par Chaiyadej Department Educational
Administration

Academic Year 1970

ABSTRACT

The purpose of this study is to search for the problems which restrain the relationship and understanding between the administrators and the teachers of private schools and to analyse how these problems restrain the administration of the private schools. This is because nowadays the administrators of private schools have to face various kinds of problems. Further, the development of the schools is so difficult that no progress is made or the condition of the schools is worse. The turn-over rate of private-school teachers is very high.

To study this problem, the author has made the assumption that if a private-school administrator has the ideas in agreement with the reason of rational administration and manages things with those ideas it will be fair to the teachers. When they realize that they are working on a fair basis the good relationship and better understanding between the administrators and the teachers will occur. The author hypothesized that the relationship between the administrators and the teachers in private schools was assimilated in the following ideas :

1. Administration system in the school, the delegation of authority, and supervision;

2. Personnel development and the opportunity for advancement;

3. The rewards of materials or non-materials to the teachers;

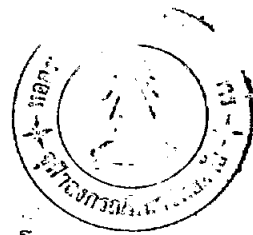
4. The opportunity for the teachers to participate in the school activities; and

5. The security of the profession.

The data in this thesis was collected from the questionnaires sent to two groups of population, the administrators and the teachers of private schools in Bangkok and Dhonburi. These schools were chosen randomly. The result of the study indicates that most private-school administrators have the ideas in agreement with the reason in rational administration — that is : The ideas on the administration system, the delegation of authority and supervision; personnel development and the opportunity for advancement; the offer of materials and non-materials to the teachers; the teachers' participation in the school activities; and the security of their profession. But most of these ideas have not been practised yet. The only thing that most of them have done is to give the teachers some opportunity to participate in the school activities.

This study also suggests that the administration of private schools nowadays does not follow the ideas of rational administration as much as it should be. The administrator realizes them but has not practised them, thus making the teaching profession a job of inadequate security. The efficiency of the administration in a private school is so low that it cannot develop itself and raise its standard. The high rate of teachers leaving private schools will continue until the problems mentioned above have been solved.

กิติกรรมประกาศ

โรงเรียนราษฎร์ ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่ดำเนินการโดยเอกชน คณะบุคคล หรือ
องค์การ มูลนิธินั้น ได้มีบทบาทช่วยแบ่งเบาภาระ การจัดการศึกษาของประเทศจากรัฐบาล
มาเป็นเวลายาวนานแล้ว ปัจจุบันนี้ ภาวะทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ของประเทศ
เปลี่ยนแปลงไป ปัญหาต่าง ๆ มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น โรงเรียนราษฎร์ ในฐานะสถาบัน
ทางสังคม จำเป็นจะต้องปรับปรุงตัวเอง ให้อนุวัตรตามความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
อย่างทันทั่วถึงที่ ไม่เช่นนั้นแล้ว โรงเรียนราษฎร์ยากที่จะดำรงอยู่ได้ในสังคมตลอดไป ผู้
วิจัยในฐานะที่ได้คลุกคลีอยู่ในโรงเรียนราษฎร์ติดต่อกันมานาน เป็นเวลา 40 ปี จนกระทั่ง
ปัจจุบัน กิจการโรงเรียนราษฎร์ ได้กลายเป็นวิถีชีวิตส่วนหนึ่งไปแล้ว ได้ตระหนักว่า
ช่องทางที่โรงเรียนราษฎร์จะดำรงตัวเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของภาวะแวดล้อมต่าง ๆ
ได้นั้น จะต้องมี การปรับปรุงตัวเอง ในด้านการบริหารงานของโรงเรียน ให้ทันสมัยอยู่
เสมอเท่านั้น

เมื่อผู้วิจัยได้เข้าศึกษาในระดับปริญญาโท แผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แม้จะในวัยที่เกินครึ่งศตวรรษไปแล้วก็ตาม ความ
เชื่อที่มีอยู่เดิม ช่วยให้ผู้วิจัยตัดสินใจทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร
โรงเรียนราษฎร์ กับครูโรงเรียนราษฎร์" ทันที โดยตั้งความหวังว่า ผลการวิจัยจะทำให้
ผู้วิจัยได้ค้นพบปัญหา และใคร่ครองหาช่องแก้ไข เพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์ ในการบริหาร
งานโรงเรียน สำหรับตัวผู้วิจัยเอง และเพื่อนร่วมอาชีพต่อไป

งานวิจัยเรื่องนี้ จะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้ หากผู้วิจัยไม่ได้รับการประสิทธิประสาท
วิชาความรู้ทางทฤษฎีการบริหารการศึกษา จากคณาจารย์ประจำสำนักครุศาสตร์ จุฬาล
งกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งผู้วิจัยต้องใช้เป็นแนวทางในการวางรูปการวิจัย และการวิเคราะห์
ข้อมูลต่าง ๆ ในเบื้องต้นนี้ ผู้วิจัยจึงเว้นที่จะขอแสดงความว้อย่างสูง ต่อคณาจารย์ ผู้
ประสทาวิชาด้วยความเมตตาคุณ กรุณาคุณ และอนุสิทธิคุณ แก่ผู้วิจัยไว้ ณ ที่นี้

คณะบุคคลอีกสองกลุ่ม ที่มีส่วนช่วยอย่างสำคัญให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ก็คือ เพื่อนร่วมอาชีพของผู้วิจัยเอง ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ และ ครูโรงเรียนราษฎร์ต่าง ๆ ขอได้โปรดรับทราบความรู้สึกการเป็นหนี้บุญคุณ ที่ผู้วิจัยมีต่อพวกท่าน
ทุกคน

บุคคลที่ข้าพเจ้าเว้นที่จะเอ่ยนามให้ปรากฏไม่ได้ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภิญโญ สาร อาจารย์ผู้ควบคุมการทำวิจัย ที่มีส่วนช่วยในงานวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ ความสำคัญในบุญคุณใด ๆ ต่อท่านผู้นี้ ไม่จำเป็นที่จะต้องกล่าวไว้ในที่นี้ เพราะท่านคงเข้าใจดีอยู่แล้ว

ขอขอบคุณทุกท่านอีกครั้ง ขอขอบคุณ.

พา ไชยเดช

โรงเรียนอานวยศิลา พิระนคร

เมษายน 2514

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ช
รายการแผนภูมิประกอบ	ฐ
	
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ภูมิหลังของการวิจัย	5
ปรัชญาของการวิจัย	36
ขอบเขตของการวิจัย	36
ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย	37
สรุปความคิดเห็นและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	38
2 กระบวนการวิจัย	53
สมมติฐานของการวิจัย	53
ประชากรและตัวอย่าง	53
คำจำกัดความต่าง ๆ	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
การดำเนินการรวบรวมข้อมูล	61
แบบสอบถามที่ใ้รับคืน	62
การวิเคราะห์ข้อมูล	63

3	ผลของการวิจัย	68
	ภูมิหลังของโรงเรียน ผู้บริหาร และครูโรงเรียนราษฎร์	68
	พฤติกรรมการบริหาร และการควบคุมบังคับบัญชา	91
	การพัฒนาบุคลากรและโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน	111
	ค่าจ้าง เงินเดือน และประโยชน์เกื้อกูลต่าง ๆ	127
	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน	148
	ความมั่นคงในอาชีพ	162
4	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	176
	สรุปผลการวิจัย	178
	ผลการวิจัยกับสมมติฐานที่ตั้งไว้	185
	ข้อเสนอแนะ	188
	บรรณานุกรม	192
	ภาคผนวก	197
	ประวัติการศึกษา	229

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1.	จำนวนโรงเรียน นักเรียน ระดับอนุบาลของโรงเรียนราษฎร์ เปรียบเทียบกับ ของรัฐบาล ปีการศึกษา 2513	25
2.	จำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ เปรียบเทียบกับนักเรียน สังกัดโรงเรียนรัฐบาลปี พ.ศ. 2513	26
3.	จำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ เปรียบเทียบกับจำนวน นักเรียนสังกัดรัฐบาล	27
4.	จำนวนนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเปรียบเทียบกับโรงเรียน รัฐบาล ปี 2513	28
5.	สถิติเปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นของปริมาณโรงเรียน นักเรียน ครู ปีการศึกษา 2511, 2512 และ 2513	29
6.	จำนวนครูโรงเรียนราษฎร์แยกตามประกาศนียบัตรปีการศึกษา 2513	30
7.	สถิติยอดเงินงบประมาณค่าอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์ทุกประเภทตั้งแต่ พ.ศ. 2480 - 2513	31
8.	แสดงจำนวนนักเรียนแยกตามชั้นและประเภทการศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ ปีการศึกษา 2513	33
9.	ขนาดตัวอย่างโรงเรียนราษฎร์ (ผู้จัดการและครูใหญ่) และครูโรงเรียนราษฎร์	56
10.	จำนวนโรงเรียนที่คืนแบบสอบถาม	62
11.	จำนวนผู้จัดการ ครูใหญ่ และครูโรงเรียนที่คืนแบบสอบถาม	63
12.	จำนวนโรงเรียนราษฎร์ที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประเภทโรงเรียน	68
13.	โรงเรียนราษฎร์ที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประเภทของเจ้าของ	69
14.	จำนวน ร.ร. ราษฎร์ที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเก็บค่าเล่าเรียน ค่า ธรรมเนียมและอื่น ๆ	70
15.	จำนวนผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิภาค	72

16.	ผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามประเภทการเป็นครู	78
17.	ผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์จำแนกตามประเภทในตำแหน่งผู้บริหาร	80
18.	จำนวนผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์จำแนกตามอายุ	82
19.	ครูที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	84
20.	จำนวนครูจำแนกตามระยะเวลาการเป็นครู	87
21.	เจ้าของโรงเรียนราษฎร์ควรบริหารโรงเรียนด้วยตนเอง	94
22.	ในการบริหารโรงเรียนราษฎร์ ควรมีผู้รับผิดชอบงานอย่างรอบเปอร์เซนต์เต็ม เป็นส่วน ๆ	95
23.	ผู้รับผิดชอบหน่วยงานต่าง ๆ ของโรงเรียนราษฎร์ไม่ควรใช้อำนาจหน้าที่กายตัว	97
24.	การกำหนดควมรับผิดชอบให้หน้าที่รับผิดชอบหน่วยงานต่าง ๆ ของโรงเรียนราษฎร์ ควรมีหลักว่าผู้บริหารเชื่อใจได้ก็เป็นการเพียงพอ	99
25.	การปฏิบัติงานในโรงเรียนราษฎร์ ไม่จำเป็นที่จะต้องเสมอหรือสั่งตามลำดับชั้น	101
26.	การติดต่อประสานงานภายในโรงเรียนราษฎร์ควรใช้วิธีพบปะกันโดยตรงเพียง อย่างเดียว	104
27.	ครูโรงเรียนไม่จำเป็นที่จะต้องรับทราบนโยบายการทำงานของโรงเรียน	105
28.	ครูโรงเรียนราษฎร์ทำงานหนักเท่ากับหรือบางทีเบากว่าครูโรงเรียนรัฐบาล	106
29.	ครูโรงเรียนนี้ทำงานหนักกว่าครูโรงเรียนรัฐบาล	107
30.	การเป็นผู้บริหารยอมทำให้มีอำนาจที่จะใช้ให้ครูปฏิบัติงานโรงเรียนได้อย่างใดมด โดยไม่ต้องอาศัยสิ่งอื่นด้วย	109
31.	การเปิดโอกาสให้ครูโรงเรียนราษฎร์ลาไปศึกษาต่อโดยได้รับเงินเดือนขณะลา ไม่เกิดประโยชน์กับโรงเรียน เพราะมีแต่จะทำให้ครูลาออกเมื่อมีวุฒิสูงขึ้น	113
32.	ผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ ควรกำหนดให้ครูที่ทำงานในโรงเรียนต่อเนื่องกันเป็น เวลาครบห้าปี ได้ศึกษาต่อหรือเข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการศึกษา อย่างใดอย่างหนึ่ง มิฉะนั้นจะไม่ได้รับพิจารณาความดีความชอบ	115
33.	ครูที่ควรได้ รับการคัดเลือกเข้าร่วมการอบรมทั้งภายนอกและภายในโรงเรียน คือครูที่มีหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องฝึกอบรม	116

34.	โรงเรียนนี้มีการประชุมครูเพื่อชี้แจงนโยบายและรับการอบรมวิธีการสอนต่าง ๆ ให้ครูมีความสามารถสูงขึ้นเป็นประจำทุกภาคการศึกษา	118
35.	ครูโรงเรียนนี้ต้องเข้าร่วมการประชุมนิเทศครูเพื่อทราบนโยบาย และวิธีสอนของโรงเรียนทุกต้นปีการศึกษา... .. .	119
36.	ผู้บริหารโรงเรียนราชการควรแนะนำหรือสั่งการให้ครูที่มีชั่วโมงว่าง ไปสังเกตการสอนของเพื่อนครูในโรงเรียนด้วยกันบ้างเป็นครั้งคราว	121
37.	ผู้บริหารโรงเรียนนี้ เชิญผู้ชำนาญการสอนมาสอนให้ครูโรงเรียนนี้ดูวิธีการสอนที่ดีเป็นแบบอย่างเป็นประจำทุกปี	122
38.	ผู้บริหารโรงเรียนราชการ ควรเดินไปดูหรือสังเกตการสอนของครูทุกห้องเรียนเป็นประจำทุกวัน	123
39.	ครูโรงเรียนนี้ได้รับแจ้งผลของการวิเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนในวิชาที่ตนสอนเป็นประจำทุกสิ้นปี	125
40.	ผู้บริหารโรงเรียนราชการ ควรสลับเปลี่ยนครูให้หมุนเวียนกันรับหน้าที่ต่าง ๆ เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความสามารถ	126
41.	ผู้บริหารและเจ้าของโรงเรียนราชการควรกำหนดอัตราเงินเดือนครูตามลักษณะคุณภาพและปริมาณของงานเป็นคน ๆ ไป	130
42.	เงินเดือนที่ครูโรงเรียนนี้ได้รับ เหมาะสมกับคุณภาพและปริมาณงานที่ครูแต่ละคนทำ	130
43.	ครูโรงเรียนราชการ ควรได้รับเงินเดือนเต็มตามวุฒิ ในลักษณะเดียวกับครูโรงเรียนรัฐบาล	132
44.	โรงเรียนนี้ให้เงินเดือนขั้นแก่ครูทุกคนอย่างน้อยขั้นต่ำเป็นประจำทุกปีถ้าไม่มีความคิด	134
45.	โรงเรียนนี้ พิจารณาความคิดความชอบเพื่อขึ้นเงินเดือนครู โดยอาศัยระเบียบปฏิบัติการทำงานแต่ละคนเป็นเกณฑ์พิจารณาเสมอ	135
46.	ครูโรงเรียนนี้ ได้รับเงินเดือนเต็มและตรงกำหนดเวลาจ่ายเงินเดือนทุกเดือน..	137
47.	ครูโรงเรียนราชการควรได้รับเงินรางวัลประจำปีทุกคนในอัตราที่กระทรวงศึกษาธิการจ่ายไม่ว่าโรงเรียนราชการนั้น ๆ จะได้รับเงินอุดหนุนจากกระทรวงศึกษาธิการหรือไม่	140

48.	ครูโรงเรียนราษฎร์ที่ทำงานล่วงเวลา ควรได้รับค่าจ้างพิเศษเพิ่มเติมนอกเหนือจากเงินเดือน	142
49.	เมื่อครูโรงเรียนนี้เจ็บป่วยหรือติดครันเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยจะสามารถกู้เงินจากโรงเรียนโดยเสียดอกเบี้ยในอัตราที่เท่ากับหรือต่ำกว่าธนาคารทั่วไป	144
50.	ครูโรงเรียนนี้ได้รับการยกเว้นหรือลดค่าเล่าเรียนและค่าบำรุงการศึกษาให้แก่บุตรทุกคนที่เรียนในโรงเรียนนี้	146
51.	โรงเรียนนี้ จัดให้มีการชุมนุมครู เพื่อพบปะสังสรรค์รื่นเริงกันหรือทัศนศึกษารวมกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	147
52.	ผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ ควรมีอำนาจเต็มโดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากครู ในการวางระเบียบให้ครูปฏิบัติ	151
53.	ในการประชุมทุกครั้ง ครูโรงเรียนนี้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นด้วยเสมอ	152
54.	ผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ ควรมีอำนาจรับผิดชอบและลงความเห็นได้ตามลำดับ ในการดำเนินกิจการรวมพิเศษใด ๆ ของโรงเรียน	153
55.	ผู้บริหารควรร่วมสนุก และร่วมมือด้วยเสมอ ไม่ว่าครูในโรงเรียนจะร่วมกันทำกิจการใด ๆ	155
56.	ผู้บริหารโรงเรียนนี้ถือว่า ครูทุกคนเป็นเพื่อนครู จึงไม่ปกครองอย่างผู้อยู่ได้บังคับบัญชา	157
57.	ครูโรงเรียนนี้ทุกคนจะพบปะผู้บริหารโรงเรียนอย่างเป็นทางการเป็นกันเองได้ทุกเมื่อ	158
58.	โรงเรียนนี้จัดห้องพักสำหรับครูน้อยโดยเฉพาะไว้เป็นพิเศษ เพื่อเปิดโอกาสให้ครูน้อยอยู่ด้วยกันตามลำดับ	159
59.	โรงเรียนนี้เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ครูทุกคนเป็นสมาชิกของสมาคมหรือสถาบันใดก็ได้	161
60.	ผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ ไม่ควรสนใจในเรื่องส่วนตัวของครู และไม่ควรมานำพิจารณาประกอบในการพิจารณา ทัศนคติความชอบ	164
61.	ผู้บริหารโรงเรียนนี้ไม่สนใจเรื่องส่วนตัวของครู และไม่นำเรื่องส่วนตัวของครู มาพิจารณาประกอบในการพิจารณาทัศนคติความชอบหรือความผิด	165

ตารางที่	หน้า
62. โรงเรียนนี้มีเงินรางวัลหรือบำเหน็จพิเศษเพื่อตอบแทนคุณงามความดีให้แก่ครูที่ทำงานในโรงเรียนต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป	168
63. การทำหนังสือ การคัดค้านว่ากล่าวครู ผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ควรกระทำทันทีพบเห็น โดยไม่คำนึงถึงเรื่องอื่นใด	170
64. ผู้บริหารโรงเรียนนี้ทำหนังสือหรือว่ากล่าวคัดค้านครูทันทีที่พบเห็นโดยไม่คำนึงถึงเรื่องอื่น	171
65. ผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ควรมอบอำนาจพิจารณาโทษครูให้แก่คณะกรรมการครู...	172
66. ครูโรงเรียนนี้ถ้าป่วย สาย ลา ขาด เกินกำหนดจะถูกพิจารณาโทษเมื่อมีการพิจารณาเงินเดือนประจำปี... .. .	174
67. ครูโรงเรียนนี้ทุกคนต้องแจ้งให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบทุกสิ้นปีการศึกษาว่าออกหรืออยู่ทำงานต่อไปอีกหนึ่งปีการศึกษา... .. .	175

62.	โรงเรียนนี้มีเงินรางวัลหรือบำเหน็จพิเศษเพื่อตอบแทนคุณงามความดีให้แก่ครูที่ทำงานในโรงเรียนต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป	168
63.	การกำหนดโทษ การตักเตือนว่ากล่าวครู ผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ควรกระทำทันทีพบเห็น โดยไม่คำนึงถึงเรื่องอื่นใด	170
64.	ผู้บริหารโรงเรียนนี้กำหนดโทษหรือว่ากล่าวตักเตือนครูทันทีที่พบเห็นโดยไม่คำนึงถึงเรื่องอื่น	171
65.	ผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ควรมอบอำนาจพิจารณาโทษครูให้แก่คณะกรรมการครู..	172
66.	ครูโรงเรียนนี้ถ้าป่วย สบาย ลา ชาก เกินกำหนดจะถูกพิจารณาโทษเมื่อมีการพิจารณาเงินเดือนประจำปี... .. .	174
67.	ครูโรงเรียนนี้ทุกคนต้องแจ้งให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบทุกสิ้นปีการศึกษาว่าออกหรืออยู่ทำงานต่อไปอีกหนึ่งปีการศึกษา... .. .	175

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่	หน้า
1. สถิติขอกเงินงบประมาณค่าอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์ทุกประเภท ตั้งแต่ พ.ศ. 2480-2513	32
2. คุณวุฒิของผู้จัดการโรงเรียนราษฎร์พระนคร ธนบุรี	75
3. คุณวุฒิครูใหญ่โรงเรียนราษฎร์ พระนคร ธนบุรี	76
4. ระยะเวลาการเป็นครูของผู้บริหารโรงเรียน	79
5. ระยะเวลาการอยู่ในตำแหน่งผู้บริหาร	81
6. อายุของผู้บริหารโรงเรียน	83
7. อายุของครูโรงเรียนราษฎร์	86
8. ระยะเวลาการเป็นครูของครูโรงเรียนราษฎร์	88
9. ระยะเวลาที่ครูประจำอยู่ในโรงเรียนปัจจุบันที่ทำการสำรวจ	90